

Олена Ящук,
викладач кафедри теорії початкового навчання
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

КРИТЕРІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНИХ УМІНЬ

Сучасний темп розвитку науки і техніки висувають гострі вимоги до розвитку та формування особистості. Людина повинна бути здатною до систематичної самоосвіти і саморозвитку, повинна володіти прийомами логічного мислення. Починати цей розвиток слід в ранньому дитинстві. Навички, вміння, набуті в початкових класах, будуть служити фундаментом для формування навчальних компетентностей у більш старшому віці.

Для розвитку логічних умінь молодшим школярам важливо дати основи логічних знань та вмінь. Важливо, щоб у процесі оволодіння логічними уміннями учень був суб'єктом навчальної діяльності, стосунки будувалися на основі співробітництва.

Це, в свою чергу, обумовлює підвищення вимог до якісних змін процесу підготовки майбутніх вчителів початкової школи. Насамперед, необхідно знайомити вчителів та студентів педагогічних ЗВО з основами логічної науки для успішного вирішення завдань, що постають перед ними в процесі навчання і виховання молодших школярів. Вчителі, які володіють основами логіки, можуть передати ці знання, вміння та навички правильного, тобто логічного, мислення своїм учням, сприяти формуванню логічних умінь молодших школярів. Отже, з вимог, які пред'являються до педагогічної діяльності випливає необхідність підготовки майбутніх учителів до формування логічних умінь.

Сучасний стан підготовки студентів до педагогічної діяльності, підходи до модернізації цього процесу висвітлені у працях О. Абдуліної, А. Алексюка, Б. Андрієвського, Є. Барбіної, І. Богданової, В. Бондаря, В. Галузинського, С. Гончаренка, О. Глузмана, Т. Десятова, М. Євтуха, Н. Кічук, О. Коберника, Н. Кузьміної, А. Кузьмінського, З. Курлянд, А. Линенко, В. Лугового, Н. Морзе, О. Пехоти, О. Савченко, С. Сисоєвої, М. Фіцули, А. Хуторського та ін.

Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів становить сукупність взаємопов'язаних елементів, що виконують певну роль і відбиваються у відповідних блоках, визначених у державному стандарті вищої педагогічної освіти. Дані елементи на основі інтеграції складають цілісну систему, метою якої є забезпечення якісної підготовки педагога як фахівця.

Ми вважаємо підготовку студентів до формування логічних умінь учнів обов'язковим і необхідним елементом професійно-педагогічної підготовки працівників освіти, зокрема вчителів початкової школи. Вимірювання сформованості готовності випускників до формування логічних умінь, тобто визначення їх логічної підготовки, проводиться на основі критеріїв. У словнику іншомовних слів [1] термін «критерій» визначається як підстава для оцінки, визначення або класифікації чогось; мірило. Критерій виражає найбільш

загальну суттєву ознаку, за якою відбувається оцінка явища, і включає сукупність показників, що розкривають певний рівень якогось явища. Показники виражають ступінь прояву та якісну сформованість критерію.

Ми виділяємо критерії готовності майбутніх вчителів до зазначеного виду діяльності: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний.

Мотиваційний критерій. Мотиви діяльності, міра осмислення майбутніми вчителями суспільної значущості логічної підготовки визначають ступінь їх активності в процесі підготовки, без чого неможливо досягти поставленої мети. Формування мотиваційної готовності майбутніх учителів передбачає виховання таких мотивів, які були б усвідомленими, дієвими, відображали б особистісний сенс вчення; наявність мотивації на досягнення успіху; здатність до самореалізації власних можливостей; потребу у формуванні логічних умінь молодших школярів, використання сучасних технологій навчання у професійній діяльності й самовдосконаленні, підвищенні власного рівня знань, умінь та навичок щодо логічної підготовки, постійному вдосконаленню змісту навчального матеріалу; спрямованість змісту навчальних предметів на логічну підготовку.

Когнітивний критерій відображує повноту й дієвість знань у процесі виконання різних видів професійної діяльності. Для визначення сформованості когнітивного компоненту є рівень логічної підготовки, засвоєння й оперування логічною термінологією, знання сутності, змісту майбутньої професійної діяльності, а також труднощів при роботі з ними. Показниками сформованості когнітивного критерію слугує дієвість знань – наявність умінь їх застосування під час розв'язання практичних завдань, що, на думку В. Ягупова, передбачає конкретне визначення основних напрямів застосування знань у практичній діяльності та змістовну характеристику методів, процедур і методики дій щодо використання теоретичних і практичних знань [2]. До показників цього критерію відносимо також: рівень засвоєння логічних понять і прояву знань, здатність до творчої діяльності [3].

Діяльнісний критерій включає прояв професійної компетентності, апробованої в дії [2]. Поняття «професійна логічна компетентність» містить комплекс логічних знань, умінь, навичок, які забезпечують потребу і можливість постійного самовдосконалення, саморозвитку, самоосвіти майбутнього вчителя та передачі цих умінь молодшим школярам. Отже, професійна комунікативна компетентність охоплює всі сфери діяльності особистості та є пріоритетною метою, до досягнення якої повинен прагнути майбутній вчитель початкової школи у процесі свого професійного становлення та росту. Діяльнісний критерій демонструє готовність практичного застосування набутих знань, вмінь та навичок у майбутній професійній діяльності.

Отже, підготовка майбутніх учителів до формування логічних умінь становить необхідну і важливу складову професійної підготовки майбутніх учителів. Вона нерозривно пов'язана з психолого-педагогічною, методичною та спеціальною підготовкою.

Подальше дослідження може бути спрямоване на розробку моделі та виокремлення комплексу педагогічних умов підготовки майбутніх учителів до даного виду діяльності.

Список використаних джерел

1. Словник іншомовних слів за редакцією О. С. Мельничука, Київ, 1974
2. Фіцула М. Педагогіка / М. Фіцула. – К. : Академія, 2000. – 544 с.
3. Ягупов В. В. Педагогіка: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2002. – 560 с.